

2-11-31

དེ་ནས་ཡང་དྲང་སྟོང་ཡིད་ལས་སྤྱོད་ཀྱིས་འདི་སྐད་ཅེས་ཞུས་སོ། གྲེ་སྟོན་པ་དྲང་སྟོང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལགས། བྱ་བྱེད་སྟོན་པའི་གནས་ལ་ཇི་ལྟར་བསྐྱབ་པར་བགྱ། །འཆོ་མཛད་སྟོན་པའི་རྒྱལ་པོས་བཤད་དུ་གསོལ། །ཞེས་ཞུས་པ་ལས། སྟོན་པས་གསུངས་པ། གྲེ་དྲང་སྟོང་ཆེན་པོ་ཡིད་ལས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཀྱིས་གསོ་བར་བྱེད་པའི་གསོ་བ་པོ། བྱ་བ་བྱེད་པ་སྟོན་པའི་གནས་བསྟན་པ། རྒྱ་དང་ངོ་བོ་ངེས་ཆོག་དབྱེ་བ་དང་། །ལས་དང་འབྲས་བྱ་ནས་པ་དྲུག་གིས་བསྟན། །

Then again Sage *Yid les sKyes* (Yidlay Kye) made this request, “O Master Sage *Rig pa'i shes* (Rigpai Yeshe), how can one learn the section on practicing physician?” May the Supreme Healer, the King of Physicians, please explain.” To this request, the Master replied, “O Great Sage *Yid les sKyes* (Yidlay Kye), the section on the practicing physician, the healer, one who heals, is revealed under the six categories. They are qualities, the nature, the definition, the classification, the function and the reward.

Затем мудрец (*drang srong*) Йиле Кье (*yid las skyes*) обратился вновь. «О, Учитель, мудрец Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*), Исцелитель, Царь врачей, как же следует изучать место о практикующем враче?» Учитель отвечал: «О, великий мудрец Йиле Кье! Вот описание места о практикующем враче, том, кто лечит, в шести темах: причины, сущность, определение, типы [врачей], их действия и результаты.

རྒྱ་ལྷོ་ལྷན་བསམ་པ་དཀར་བ་དང་། །དམ་ཆོག་ལྷན་ཞིང་རྣམ་པ་བཟོ་བ་དང་། །བྱ་བ་ལ་བཟོན་མི་ཆོས་མཁས་དང་དྲུག་།

The six qualities of an eminent physician are being intelligent, being compassionate, being committed, having dexterity, being diligent and being proficient in social ethics.

1. Причин шесть: быть умным, иметь чистые намерения, держать обеты, быть умелым, усердным и знать законы общества.

དེ་ལ་དང་པོ་སྟོང་དང་ལྷན་པ་ནི། །སྟོ་ཆེ་སྟོ་བརྟན་སྟོ་གཟེག་གསུམ་ལྷན་པས། །གསོ་དབྱེད་མདོ་རྒྱས་མ་ལུས་ཁོང་དུ་རྒྱད། །ལག་ལེན་ཀུན་ལ་ཐོགས་བརྟུགས་ཉམ་ང་མེད། །རིག་པས་དབྱེད་ཤེས་མདོན་ཤེས་པ་མོ་འཆར། །དེ་ཉིད་རྒྱ་ཡི་ནང་ནས་མཆོག་ཅེས་བྱ། །

Firstly, being intelligent means having the three virtues of broad-mindedness, mental stability and discerning mind. The quality of being broad-minded facilitates the comprehension of the concise and detailed treatises of medical science. Mental stability enables the physician to implement all practices without any apprehension. A discerning mind helps in developing clairvoyance using analytical approach. Intelligence is therefore supreme among all qualities for becoming an eminent physician.

1.1 Первое здесь - быть умным. Обладание широкими познаниями, стабильным и пронизательным умом даёт владение всеми обширными медицинскими трактатами, уверенность и отсутствие помех в любых практических действиях, логический анализ и точное предвидение. Это среди причин считается наивысшим.

བསམ་པ་དཀར་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལྡན་པ། རྒྱུར་བ་དངོས་གཞི་འབྱུག་ལས་དང་པོ་ནི། སྤྱུག་བསྐྱེལ་མཐོང་དང་ཕན་འདོགས་དང་པ་དང་། བཟང་ངན་བྱམས་སྤང་ཞེ་ནས་སྦྱོམས་པ་ཡིས། རྙིང་རྩེ་བྱམས་པ་དགའ་བ་བྱང་སྦྱོམས་བཞི། སྦོན་པ་བྱང་ཆུབ་མཆོག་ཏུ་སེམས་བསྐྱེད་དེ། དངོས་གཞི་འབྱུག་པ་ཚད་མེད་ཉམས་སུ་སྤང་། འབྱུག་པ་བསྐྱུགས་པར་བརྟུ་ཞིང་ཁོན་འཛིན་མེད། དེ་ལྡན་གསོ་སྦྱ་འཆོ་མང་གྲོགས་སུ་འགྱུར། །

Being compassionate is to have a mind of enlightenment, the Bodhicitta. To develop Bodhicitta, it necessitates three processes of the preliminary, the actual practice and the engagement. The preliminary practice is to realise the true nature of all suffering, to develop a true aspiration to help all sentient beings, to have absolute faith in the Three Jewels¹ and to remain unbiased by avoiding discrimination between good and evil. Based on the four immeasurable thoughts of compassion, love, joy and equanimity, generate the aspiration for enlightenment and engage in the actual practice. Engagement implies continuous practice while realizing the virtuous qualities of the medical tradition and imparting treatment without favouring the ones who praise you and holding grudge against others. The attainment of these qualities ensures the ability to make easy cures and assists in a large number of recoveries.

1.2 Иметь чистые намерения значит обладать Бодхичиттой. Из вступительной, основной части и применения первое - это видеть страдания, стремиться принести пользу и искренняя равнозначность по отношению к хорошему и плохому, то есть Четыре [безмерных]: сочувствие, любовь, радость и равнозначность, возвращение в уме устремления к наивысшему Пробуждению. Основная часть состоит в практическом осуществлении [Четырёх] безмерных. Занимаясь этим, не гонитесь за похвалой, но и обиду не таите. У такого врача поправляются легко, он станет другом многих жизней.

དམ་ཆོག་ལྡན་པ་སྒོ་བཞག་རྣམ་པ་བྱུག་བཟང་བྱ་གཉིས་དང་ཤེས་བྱ་གསུམ་ཏུ་བཤད། །

Being committed involves the six mental obligations, two obligations to be maintained and three obligations to be understood.

1.3 Как держать обеты объясняют через шесть аспектов отношения, два аспекта хранения при себе и три аспекта того, что нужно знать.

དང་པོ་སྒོ་བ་དཔོན་གསུང་དང་གསོ་དབྱེད་དང་། མཆོད་དང་ནད་པ་རྣམས་ཁྱེད་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱུག་ལ། ཁངས་རྒྱས་བྱང་སྤོང་གསུང་དང་བཀའ་རྒྱུད་དང་། འོགས་སྤྱན་བྱ་ཆ་བྱི་ཕག་ལྟ་བུར་ནི། སྒོ་བཞག་པ་ཡི་དམ་ཆོག་བྱུག་བསྐྱུང་བ། །

Firstly the six mental obligations, which one has to maintain consistently, are to consider the master as the Buddha, the teachings as the non-deceptive words of Buddha, the medical text as the authentic words of the Buddha, fellow students as friends or spiritual sublings, the patients as one's own children and the pus and blood of the patient as the dropping of one's pet dogs and pigs.

1.3.1 Первое, к шести аспектам - Мастеру, его речи, медицинским трактатам, однокашникам, пациентам, гною и крови нужно относиться как к Будде, речи мудрецов-риши, Учению, друзьям и родне, детям и как собака и свинья. Это называется шесть обязательств отношения.

གཉིས་པ་སྦྱན་གྱི་རིག་འཛིན་ཆ་བྱེད་རྣམས། བཀའ་སྤྱང་ཕྱག་ཆ་ལྟ་བུར་བཟང་ཞིང་བསྐྱུང་། །

Secondly, all eminent holders of medical knowledge should be revered and preserved as protectors of Buddha's words and the medical instruments as their emblems.

1.3.2 Второе - хранить при себе держателей науки врачевания и инструменты как Защитников и их атрибуты.

གསུམ་པ་སྒྲུབ་ན་མས་ཞོར་བྱ་བ་དུད་ཅི་དང་། །མཚན་རྣམས་ཤེས་པར་བྱ་བ་གསུམ་ཡིན་ཏེ། །དགོས་འདོད་འབྱུང་བའི་
ཞོར་བྱ་ཤེས་པར་བྱ། །ནད་ན་མས་སེལ་བའི་བདུད་རྩིས་ཤེས་པར་བྱ། །ཡུད་ཀྱིས་རིག་འཛིན་མཚན་པའི་རྣམས་སུ་ཤེས། །

Thirdly, medicines should be regarded as precious jewels, nectar and substances for spiritual offerings. One should regard them as wish fulfilling jewels which fulfill all needs; should also be looked upon as nectar that cures every disorder and regard them as spiritual offerings to the eminent holders of medical knowledge.

1.3.3 Третье, рассматривать лекарства нужно как драгоценность, нектар или субстанции для подношения - такие три. Нужно знать, что оно - драгоценность, источник всего желаемого; нужно знать, что оно - нектар, устраняющий болезни и что оно - сливки того, что подносят держателям науки врачевания.

དང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་བཅའ་ལ་བཅང་། །

First, one should collect and keep various precious jewels and medicinal substances.

Первое, разыщите и носите эту драгоценность.

གཉིས་པ་ལེགས་པར་སྐྱར་ལ་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབ། །རང་ཉིད་བེད་ཀྱི་འོད་ཀྱིས་སྐོར་དང་། །སྒྲུབ་གྱི་སྒྲོན་ནི་བདུད་རྩི་སྤྱང་
བཟེད་བསམ། །སྒྲུབ་སྒྲོན་དང་སྤོང་ན་མས་གྱིས་ཤེས་པ་བརྟེན། །

Secondly, compound medicines property and consecrate them, then visualize oneself as being the King of the Rays of Aquamarine Light. Visualize the medicine as a nectar and the container as the Buddha's begging bowl filled with nectar. Visualize that one is being surrounded by different sages who utter these auspicious words.

Второе, наделение благословением хорошо сделанного состава. Представляйте себя в образе Вайдурья Прабха Раджа – Царя Бериллового Сияния, сосуд с лекарством - как его чашу, и как окружающие Высшего целителя мудрецы - риши читают благопожелания.

འཛོམས་པོ་སྒྲུབ་པའི་རྒྱལ་པོ་བཅོམ་ལྡན་འདས། །དུག་གསུམ་ནད་སེལ་སངས་རྒྱས་སྒྲུབ་གྱི་སྒྲ། །སྐྱེ་མདོག་མཐིང་ག་
བེད་ཀྱི་ཡི་འོད། །སྐུ་ལ་པའི་སྐུ་ལ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་ལྡན། །རྒྱུད་མཁྱིམ་བད་ཀན་ནད་གྱིས་གདུངས་པ་ལ། །ནད་གྱི་
གཉེན་པོ་ཕྱག་གཡས་ཨ་རུ་ར། །ཕྱག་གཡོན་བདུད་རྩི་སྤྱང་བཟེད་པར་བྱ་བ་སྒྲུབ་པ། །བེད་ཀྱི་ཡི་འོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

O, Medicine Buddha, the Supreme Healer, the King of Physicians, the Victorious Conquerer,

The conquerer of the diseases of the three mental poisons,

The Enlightened Buddha of Medicine,

To the sapphire blue body, emanates all pervading aquamarine light.

Your spiritually-manifested body is adorned with virtuous names and marks,

For the suffering caused by **rlung**, **mkhris pa** and **bad kan** disorders,
 Holds the **a ru ra** in the right hand and begging bowl filled with nectar in the left hand;
 I pay homage before the divine Aquamarine Light.
 «О, исцелитель, Царь лекарей, Благословенный,
 Устраняющий болезни трёх ядов Будда медицины
 С телом глубокого синего цвета, сияющим берилловым светом!
 Твоё проявленное тело наделено признаками и чертами [тела Будды],
 В правой руке арура - средство от болезней
 И страданий, причиняемых нарушениями лунг, трипа и бекен.
 В левой руке - чаша полная нектара.
 Простираюсь перед Вайдурья Прабха - Берилловым Сиянием!

རིག་པའི་གནས་མཆོག་བཅོ་བརྒྱད་ཐུགས་སུ་ཆུད། ཆོ་ལ་དབང་བའི་བརྒྱད་ལེན་དངོས་གྲུབ་བརྟེས། མངོན་ཤེས་སྤྱིང་
 རྩིས་འགྲོ་མཆོག་འདུ་བ་སྟོམས། །དང་སྤྱིང་རིག་འཛིན་རྣམས་ལ་བྱག་འཆམ་ལོ། །

Well-versed in the eighteen supreme Knowledges,
 Receiver of Elixir and Supreme Attainment to command longevity,
 And with divine premonition and compassion,
 Bring harmony to the life of all supreme beings.
 I pay homage before all sages, holder of this sacred lineage.
 Перед теми, кто полностью овладел 18 высшими Знаниями,
 Кто обрёл сиддхи контроля над [продолжительностью] жизни благодаря чудлен,
 Перед ясновидящими, сочувственными, выравнивающими жизненные начала у высших
 из существ, -
 Мудрецами - риши и держателями Знания я простираюсь!

ཉ་རྣམས་ཀྱི་ནི་བདུད་ཅི་ཉ་བྱ་དང་། ལྷ་རྣམས་ཀྱི་ནི་གཙུག་མོར་ཉ་བྱ་དང་། །དང་སྤྱིང་རྣམས་ཀྱི་བརྒྱད་ལེན་ཉ་བྱ་
 རོ། །བྱིད་ལ་སྦྱན་འདི་ཉི་བར་གནས་གྱུར་ཅིག །

རྒྱུད་མཐིམ་བད་ཀན་བཞི་བརྒྱ་ཅ་བཞིའི་ནད། ཆོ་ལ་བར་དུ་གཙོད་པ་ཞི་བ་དང་། །གཞོད་པའི་བགེགས་རིགས་སྟོང་
 བྲག་བརྒྱད་ཅུ་དང་། །ཡེ་འབྲོག་སུམ་བརྒྱ་དྲུག་ཅུ་ལ་སྟགས་པ། །བསམས་པའི་བར་དུ་གཙོད་པ་ཞི་བར་མཛད། །

ཨོན་མེ་ལྷ་གསུམ་ཉི་མེ་པ་ཏྱེ་གུ་ཅ་བེ་རྩུབ་པ་རྣ་རྩེ་ཡ་ཏ་ཐ་ག་ཏུ་ཡ་ཨར་ཏེ་སྦྱུ་ལྷ་ལྷ་ཡ། ཏུ་ཐ་ཨོ་མེ་པ་ཏྱེ་མེ་པ་
 ཏྱེ་མུ་མེ་པ་ཏྱེ་མེ་པ་ཏྱེ་རྩེ་ཡ་ས་སྦྱར་ཏེ་སྦྱ་ཏུ། །

Like divine nectar to all Gods,
 Like Crown-Jewels to all **klu**²,

And like an Elixir to all sages,
May this medicine be always with you.
Four hundred and four disorders caused by **rlung**, **mkhris pa** and **bad kan**
May those that endanger life be pacified.
One thousand and eighty harmful obstacles,
And the three hundred sixty spirits of disturbing emotions³,
May all those that obstruct the mind be pacified.

***Om Namō Bhagawate Bhekhaze Guru Bendurya Prabha Razaya Tatha Ghataya Arhate
Samyak Sam Buddhaya, Tayatha, Om Bhekhaze, Bhekhaze, Maha Bhekhaze, Bhekhaze
Razaya, Samung Ghate Svaha***⁴.

Как нектар у богов,
Как драгоценность на макушке нагов,
Как чудлен мудрецов-риши
Пусть это лекарство [всегда] будет рядом с тобой!
Пусть оно умиротворит 404 болезни лунг, трипа и бекен
И всё, что мешает [долгой] жизни!
Пусть будут умиротворены 80 тысяч вредящих препятствий гег,
360 духов несчастий Едрог (*ye 'drog*) и прочее,
Препятствующее задуманному!

ОМ НАМО БХАГАВАТЭ БЕКАНДЗЭ ГУРУ БЕЙДУРЬЯ ПРАБХА РАДЗАЯ ТАТХАГАТАЯ АРХАТЭ
САМЬЯКСАМ БУДДАЯ ТАЙЯТА ОМ БЕКАНДЗЭ БЕКАНДЗЭ МАХА БЕКАНДЗЭ БЕКАНДЗЭ
РАДЗАЯ САМУДГАТЭ СОХА

བདུན་བཞུན་བདུད་རྩི་བསམས་ཏེ་རིག་འཛིན་མཆོད། །དངོས་གྲུབ་རྒྱལ་པས་རང་གི་ནད་གདོན་བསལ། །ནད་པས་
བསྐྱེན་པས་འཆི་བ་སོས་པར་བསམ། །དམ་ལྷན་བྱིན་འབེབས་བྲག་ཤིས་བསོད་ནམས་འབྱུང་། །

Recite this mantra seven times and visualize the medicine as being transformed into nectar and make an offering of it to the eminent holders of medical knowledge. Placing a small amount of it on your tongue, visualize acquiring spiritual attainment that cures all your disorders and the negative influences of the evil spirits. Visualize that it overcomes the impending death of the patient when taken by them. These spiritual practices when undertaken with thoughtful commitment and blessing will bring accomplishment of auspiciousness and the accumulation of merits.

Произнесите мантру семь раз, представьте, [что лекарство стало] нектаром, и поднесите его Держателям знания. [Положите немного лекарства на язык -] это обретение сиддхи, которое устраняет ваши собственные болезни и негативные влияния дон (*gdon*). Представляйте, что принятие его пациентом спасёт его от смерти. Так сохраняют

обязательства и получают благословение, от чего возникают благополучие и благая заслуга.

རྒྱལ་པ་བཟོ་བ་ལུས་ངག་ཡིད་དང་གསུམ། ལག་པ་བཟོ་བས་སྒྲན་དབྱང་བཟོ་ལ་མཁས། ངག་ཚིག་སྒྲན་པས་ནད་པ་སྟོ་སྟེད་རུས། རིག་པ་བཟ་བས་ཡིད་ལ་མ་སྒྲོངས་གསལ། དེ་ཤེས་བཟོ་རྒྱལ་གྱི་དཔོན་དུ་འགྱུར། །

Dexterity involves the role of the physician's body, speech and mind. A skillfull hand facilitates expertise in preparing effective medicines, in making excellent medical instruments and in performing effective applications. Pleasant words enable the patient to be joyful. Intelligence brings understanding without obscuration. Mastering these skills will eventually gain expertise among all arts.

1.4 Умелость бывает трёх [видов]: тела, речи и ума. Умелый на руки врач - эксперт в изготовлении лекарств и проведении процедур, приятными словами он способен ободрить пациента, блестящий интеллект даёт ясное, незамутнённое понимание. Умеющий это станет ведущим во всех искусствах.

བྱ་བ་ལ་བཟོན་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཏེ། བདག་ཉིད་བྱ་བ་བཟོན་པ་རྒྱ་ལ་བསྐྱབ། རྒྱུན་བསྟེན་གྲོགས་ལ་བཟོན་བྱ་གོམས་མཐར་དབྱུང་། །

Diligence involves two aspects: fulfilling one's own need and the needs of others. Becoming a competent physician involves cultivating the cause, seeking favourable conditions, generating devotion towards one's companions and employing incessant efforts to become familiar with these practices.

1.5 Усердие бывает двояким: для себя и для других. Усердие в своих делах [включает] обучение причинам, придерживаться условий, старание среди однокашников и совершенствование навыков.

རྒྱ་ནི་འདྲི་སྟོག་མཐའ་རྩ་བྱིན་པར་བསྐྱབ། ཚོད་དང་མི་ཚོད་དེ་ལ་བརྟེན་པར་སྦྱང་། །

Learning thoroughly the fundamentals of reading and writing is the cause and the determination of whether one can become learned or not depends entirely on this primary education.

1.5.1 Причины - это овладение в совершенстве чтением и письмом, от этого зависит быть образованию или нет.

དེ་རྒྱུན་སྟོབ་དཔོན་བསྟེན་ཏེ་མཚན་ཉིད་དང་། བསྟེན་པའི་ཐབས་དང་བསྟེན་པའི་དགོས་པ་གསུམ། །

Seeking favourable conditions means is to find a master. This has three features: the qualities of the master, how to seek the master and the objective of seeking the master.

1.5.2 Условия - это полагаться на Учителя. Три [подпункта]: его качества, методы и необходимость полагаться на него.

མཚན་ཉིད་རྒྱ་ཆེ་མཁས་དང་མན་ངག་ལྟན། ཁང་རིང་གསོག་རྒྱུ་བརྟེན་ལ་བཀུར་འོས་བསྟེན། །

The qualities of the master are having profound knowledge of different medical studies and their application, being enriched with various medical instructions, having forbearance, being non-materialistic, compassionate and worthy of veneration.

Качества. Стоит полагаться на того, чья учёность обширна, кто владеет устными наставлениями, чьё терпение велико, притворство мало, кто добр и уважаем.

བཞེན་ཐབས་དྲགས་པ་མེད་པར་སྒོ་གཏད་ལ། རྩོམ་མེད་པར་བྱ་བ་བསྐྱབ་པར་བྱ། སྦྱོང་བ་ཐམས་ཅད་དེ་ཡི་ཡུལ་
དང་བསྐྱུན། བྱིན་དུ་ཚར་བས་རྒྱན་དུ་བསྐྱེད་པར་བྱ། །

The right approach for seeking the master is to single-pointedly entrust oneself to the master without any reservations in his teaching. Every assignment should be performed without deceit. Conduct should be in total compliance with the master's aspirations. One should always remember and remain indebted of the master's gratitude.

Методы, как полагаться: без колебаний доверять, без обмана исполнять поручения, нужно всем поведением соответствовать его чаяниям, быть благодарным и сохранять это чувство.

དགོས་པ་སྦྱར་བར་ལོབས་དང་མཁས་པར་འགྱུར། །

The objective of seeking the master is to enable oneself to quickly absorb the knowledge and ultimately to become learned.

Необходимость [полагания на Учителя] в том, чтобы быстро учиться и стать знающим.

གྲོགས་ལ་བཙུན་བྱ་ཞུ་དང་ངི་བ་དང་། བཟུང་དང་བསམ་པ་ལེ་ལོ་བྱ་བ་མིན། ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་དེ་ཉིད་བར་གཙོད་དག། །

Generating devotion towards one's companion means to obtain important instruction and knowledge by means of intense discussion and debate with one's fellow companions. One should always bear the important teaching in one's mind and contemplate on its implication by avoiding laziness as it is an enemy that hinders progress in learning.

1.5.3 Старание среди однокашников в том, чтобы спрашивать и отвечать, запоминать и обдумывать, не допуская лености, потому что она - враг, создающий препятствия.

གོམས་པ་མཐར་དབྱུང་མཐོང་ཐོས་སྒྲང་བ་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཞེན་འདྲིས་ཐེ་ཚམ་སྦྱང་བར་བྱེད། །

Employing incessant effort to become familiar with these practices requires consistent practice and being mindful, of what one has acquired either from seeing or hearing, until so integrated with the practice that leaves no room for hesitation.

1.5.4 Совершенствование навыков в том, чтобы применять на практике то, что увидел и услышал, всё усвоить и накапливать опыт, отбросив сомнения.

གཞན་གྱི་བྱ་བ་ལ་བཙུན་ནད་པ་དེ། དེ་དོན་ཕྱི་བཤེལ་བར་དུ་མ་ཚད་པར། ཁྱང་ཐོག་མར་ཕོར་བོ་ན་གསོད་བཟླགས་
བཞིན། སྦྱན་དབྱང་དུས་ལས་མ་འགྱངས་བཙུན་པས་སྟེམས། །

Diligence in the needs of others, primary concerns service to the patient. Any assignment related to treatment should never be delayed or disrupted. Like a person who will be faced with an execution if he fails to cross the high narrow wall carrying a cup full of melted butter on his head without spilling even a drop of oil; one must always assiduously endeavor to give timely treatments to patients with single-pointed concentration.

Старание в делах других, то есть пациентов. [Действия] в их интересах нельзя откладывать или прерывать подобно тому как под стахом смерти несёшь по стене чашу с маслом. Усердно и своевременно концентрируйтесь на лечении.

མི་ཡི་ཚེས་ལྷགས་མཁས་པར་བྱ་བ་ནི། མི་ཚེས་པ་དང་དམ་པ་སྤུན་མོང་གསུམ། དང་པོ་མཁས་པར་བསྐྱབ་ལ་གཉེན་གྱིས་བཅའ། བྱོང་གིས་འདུལ་གསུམ་ལྡན་ན་འདོད་པ་འབྱུང། དམ་པའི་ཚེས་ལྷགས་སྣ་དུལ་འགྲོགས་པ་བདེ། ཚོག་ཤེས་གྱུར་ན་རང་གཞན་པན་ཐོགས་འགྱུར། སྤུན་མོང་ཕོངས་པ་རྣམས་ལ་སྦྱིང་རྗེས་བཟུང། མཐོན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གིས་མདོ་དོན་སྦྱབ། ཚོགས་པ་དུག་ལྡན་འབྲས་བུ་ཐེ་ཚོམ་མེད། །

Being proficient in social ethics entails three conducts: wordly, religious and the combination of both. First, one must study hard to become learned, treat everyone with a loving nature and then one should use stronger measures if leniency does not help. Equipped with these three qualities will fulfill the aspiration of wordly conduct. Complying with spiritual conduct gives one a calm disposition, allowing one to be pleasant with others, provides contentment and eventually benefits oneself and others. Conduct that is a combination of both pertains to taking care of the sick and the destitute with extreme compassion. By doing so, your superior will admire you and will fulfill your needs. Possessing all six prerequisites for becoming an eminent physician will undoubtedly lead one to reap the reward.

1.6 Законы общества, в которых необходимо разбираться, трояки: мирские законы, духовные и общие. 1.6.1 Первые, желаемое осуществится, если, досконально изучив [медицину], уметь заботиться как о близком или строго обуздывать. 1.6.2 Если стать дисциплинированным благодаря различным духовным традициям, дружелюбным, знать меру, это принесёт пользу себе и другим. 1.6.3 Общие: придерживаться сочувствия к несчастным, [благодаря чему] и вышестоящие будут действовать в ваших интересах. Тот, кто обладает этими шестью предпосылками, без сомнения, пожнёт их плоды.

ཉེས་པ་གཞིན་བྱ་གཉེན་པོའི་མཚན་ཉིད་རྣམས། ཁྱི་རིགས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པ་ངོ་བོར་འདོད། །

The nature of a learned physician is ti fully understands all distinct characteristics of every aspect of the principal energies and the basis of affliction, and all characteristics of the remedial measures.

2. Сущность врача определяют как глубокое знание всех, каких бы то ни было, характеристик жизненных начал, того, что подвержено вреду, и средств.

ངེས་ཚོག་ནད་གསོ་ལུས་ལ་པན་ཕྱིར་སྤྲོད། རྒྱུད་སྤེང་དབྱུང་དཔའ་འགོ་ལ་པ་ལྟར་སྦྱོབ། རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྗེ་རུ་འཁུར་བར་བྱེད། །

The definition of **sman pa** (Menpa) implies those who cure disorders and help the well being of body; those who are sensibly courageous in employing various external therapies; those who

are like a compassionate father who saves all beings and those who are highly honored by kinds to be their king.

3. Определение. Поскольку он лечит заболевания и приносит пользу телу, то называется лекарем (*sman pa*); героем (*sman dra*), который обрушивает процедуры на болезни; он тот, кто заботится о существах как отец (*smam pha*); тот, кого даже цари почитают как своего господина (*lha rje*).

དབྱེ་བ་སྟེན་པ་སྟེན་མེད་པ་དང་། །ཁྱད་པར་ཅན་དང་ཕལ་བ་གསུམ་ཡིན་ཏེ། །

There are three classifications of physicians: unsurpassed, extraordinary and ordinary.

4. Есть три типа лекарей: непревзойдённый, особенный и обычный.

དུག་གསུམ་རྩུ་འབྲས་ནད་སེལ་གོང་ན་མེད། །གཞན་རིག་མངོན་ཤེས་བྱམས་ལྷན་དང་པོར་སྟོང་། །གནད་རིགས་རྗེས་སྐྱངས་ལས་གོམས་འགྲོ་བའི་གཉེན། །འདོད་པས་འཕྲལ་དུ་ཆ་བཟུང་སྟོག་གི་གཤེད། །

The unsurpassed physician is the highest of all who has conquered the causes of the three mental poisons together with their corresponding resultant disorders. The extraordinary physician is the one who has a clairvoyant mind and being compassionate they righteously rectify the defects of their body, speech and mind and harmonise all the imbalances of others. The ordinary physician includes *gnang rigs* (Nangrig Menpa⁶), *rjes sbyangs* (Jejang Menpa⁷) and *las goms* (Laegom Menpa⁸) and are the real friends of all suffering beings. Those driven by greed and temporary gains and who merely hold the medical instruments and scripture are quacks and are the agents of death.

4.1 Тот, кто устраняет причины - три яда, - и следствия - сами болезни - [лекарь], выше которого нет. 4.2 [Особенный лекарь] - провидец умов других, с добротой приводящий к подлинному [состоянию]. 4.3.1 Нангриг (*gnang rigs*) - потомственный врач, джеджанг (*rjes sbyangs*) - образованный врач и легом (*las goms*) - ассистент врача - друзья существ. Те же, кто ради наживы наспех нахватался обрывочных сведений, - враги жизни.

འོན་ཀྱང་མཆོག་དང་ཐ་མར་གྲགས་པ་སྟེ། །གདུང་བཙུན་སྟོང་ལྷན་ཞིང་དམ་ལ་གནས། །གཞུང་གི་དོན་མཁས་མན་ངག་གནད་དུ་རྟེན། །གོམས་ཐོག་གཙོ་བོར་ཆོས་གཉེར་འདོད་པ་སྤངས། །དུལ་ཞིང་བཟོ་མཁས་འགྲོ་ལ་བྱམས་སེམས་ཆེ། །གཡེལ་མེད་གཞན་གྱི་དོན་ལ་རང་དོན་སེམས། །གསོ་དབྱུང་ཀུན་ལ་རྗེས་མེད་སྟེན་པ་མཆོག་འགྲོ་བ་ནད་པ་རྣམས་གྱི་མགོན་གཅིག་ལ། །རིག་འཛིན་དང་སྟོང་རྣམས་གྱི་རྒྱུད་འཛིན་སྟེ། །འཆོ་མཛད་སྟེན་པའི་རྒྱལ་པོའི་སྤུལ་པར་བཤད། །

However, only two types of physicians have been generally categorized: the supreme and the inferior. The supreme physician is the one who holds a genuine medicinal lineage; is intelligent, loyal and committed; is well-versed in medical theories; is skilled in employing instructional therapeutic approaches; is well-acquainted with all practical applications; is fully devoted to spiritual practice and has therefore forsaken sensual desire; is serene; is skilled in producing medicines and making medical instruments; is compassionate to all sentient beings; has unwavering devotion to others' needs and considers others' need as one's own and is not ignorant in aspects of medical theory and their practical approaches. They are the sole protectors of suffering beings and are like the child who holds the lineage of the eminent

medical knowledge holders and sages. They are believed to be the veritable emanation of the Medicine Buddha, the King of Physicians.

4.3.2 Тем не менее [доктора] славятся как хорошие и плохие. 4.3.3 Тот, кто из благородной семьи, умён, держит свои обеты, владеет смыслом трактатов, особенными наставлениями и навыками, кто в основном устремлён к духовности и не потакает страстям, кто дисциплинирован, искусен, чьё милосердие к существам велико, кто сосредоточен, относится к нуждам других как к своим, и для кого нет ничего непонятного во всей медицине, тот - высший лекарь, единственная защита больных существ, сын линии преемственности мудрецов - Держателей Знания, и может считаться воплощением Исцелителя, Царя врачей.

དེ་ལྟར་མི་ལྔ་ན་ཐ་མའི་སྟོན། རིགས་རྒྱུད་མེད་པའི་སྤྲན་པ་དེ། །ཤ་ཡིས་རྒྱལ་ས་བཟུང་བ་ལྟར། །ཀྱན་གྱིས་སྤྱི་བོར་བཀྱར་
མི་འགྱུར། །

The weaknesses of an inferior physician are the follows: A physician without an authentic lineage resembles a fox on a king's throne, who will not be honoured by all.

Вот недостатки плохого [лекаря], не обладающего такими [качествами]: врач без родословной похож лису, захватившую царский трон, никто его не будет уважать.

གཞུང་དོན་མི་ཤེས་སྤྲན་པ་དེ། །དུས་ལོང་དག་ལ་རྩས་བསྟན་བཞིན། །ནད་རིགས་བཙོས་ཐབས་ཤན་མི་ཕྱིད། །

A physician being ignorant of the meaning of medical treatises is like showing an object to a person who was born blind. They will neither be able to identify the particular disorder nor will they be able to differentiate between the various therapeutic approaches.

Врач, не зающий смысла трактатов, похож на слепого от рождения, которому показывают нечто, он не разберётся в видах болезней и методах лечения.

མཐོང་གོམས་མེད་པའི་སྤྲན་པ་དེ། །རྒྱས་མེད་ལས་དུ་བྱགས་པ་བཞིན། །ནད་རྟགས་དབྱེད་ལ་ཐེ་ཚོམ་འགྱུར། །

A physician who is not acquainted with the experience of seeing patient is like someone travelling on an unfamiliar road. They will face doubts concerning the signs and symptoms of a disorder and its treatment.

Врач, который не видел и не перенял [навыки], похож на ступившего на незнакомую дорогу, у него будут сомнения в симптомах болезней и их лечении.

བརྟག་ཐབས་མི་ཤེས་སྤྲན་པ་དེ། །གཞན་མེད་བྱས་སུ་འབྱམས་པ་འདྲ། །ནད་ངོ་ཤེས་པ་གཅིག་མི་འབྱུང་། །

A physician who does not know about the correct methods of diagnosis is like someone wandering in a foreign land without any acquaintances. There will be not a single disorder that he knows.

Врач, который не владеет методами диагностики, как бродяга без друзей в чужом месте, нет ни одной болезни, которую он бы распознал.

རྩ་རྒྱ་མི་ཤེས་སྤྲན་པ་དེ། །བྱ་པས་བྱ་གཏོང་མི་ཤེས་འདྲ། །ཚ་གང་ནད་ཀྱི་སྤྲན་མི་སྟེར། །

A physician who does not know about pulse diagnosis and urine analysis is like a messenger at war who does not know how to convey the correct message. They will not be able to give the correct identification of hot and cold disorders.

Врач, который не знает пульса и мочи, как разведчик, который не знает, как передать донесение, он не разберёт языка болезней жара и холода.

ཁ་དམར་མི་ཤེས་སྟན་པ་དེ། གཙོ་བོས་སྟོང་བ་མི་ཤེས་འདྲ། རང་སྐྱོངས་གྲགས་པ་ངན་པ་འཕྲོག།

A physician who does not know how to make prognosis is like a leader who is unable to speak wisely. It causes personal downfall due to embarrassment and a bad reputation.

Врач, который не умеет давать прогноз, как начальник, не умеющий говорить, он обретёт дурную репутацию и опозорится.

བཙོས་ཚུལ་མི་ཤེས་སྟན་པ་དེ། རྩན་ཁུང་འབེམ་ལ་བརྟེན་པ་འདྲ། གཉེན་པོ་ནད་ཐོག་འབབ་མི་འགྱུར།།

A physician who does not know the therapeutic principle properly is like someone who shoots at a target in the dark. The remedy will not correspond to the intended illness.

Врач, не знающий принципов лечения, как стреляющий в цель в темноте, его средства не попадут в болезнь.

ཟས་སྦྱང་མི་ཤེས་སྟན་པ་དེ། རང་སྲིད་དག་ལ་ལོག་པ་འདྲ། རྩད་ཀྱི་སྟོབས་སྐྱིད་ལྷས་བྱངས་འཛིན་མས།།

A physician who does not have knowledge about diet and lifestyle is like making one's own subjects the enemy. It will increase the intensity of the disorder and will destroy the bodily constituents as well.

Врач, не знающий питания и образа жизни, как государство, перешедшее на сторону врага, он увеличит силу болезни и разрушит ткани тела.

ནི་སྦྱར་མི་ཤེས་སྟན་པ་དེ། ཁོ་ནམ་མི་ཤེས་ཁིང་པ་འདྲ། དམན་ལྷག་ལོག་པས་ནད་སྐྱིད་འགྱུར།།

A physician who does not know how to compound a pacifying medicine is like a farmer who does not know how to manage his field. It will give rise to additional disorders due to excess, deficient and adverse compounding of medicines.

Врач, который не знает умиротворяющих лекарств, как крестьянин, который не умеет обрабатывать землю, недостаточным, избыточным и неправильным [лечением] он усугубит болезнь.

སྦྱང་བྱེད་མི་ཤེས་སྟན་པ་དེ། བྱི་མའི་རི་ལ་ཆུ་འབབས་འདྲ། རྩད་དང་ལྷས་བྱངས་མ་རུངས་བྱེད།།

A physician who does not know how correctly employ evacuative therapy is like someone spilling water on a mound of sand. It will aggravate the disorder and ruin the bodily constituents, simultaneously.

Врач, который не умеет проводить очищение, как тот, кто льёт воду на гору из песка, он пагубно влияет и на болезнь, и на ткани тела.

ཆ་བྱད་སྒྲན་མེད་སྒྲན་པ་དེ། ཤོ་མཚན་མེད་པའི་དཔའ་བོ་འདྲ། རན་གྱི་དག་དཔུང་ཚམས་མི་འགྱུར། །

A physician without medical instruments and medicines is like a warrior without armour and weapons. He will not be able to conquer the illness which is like a mighty enemy.

Врач, у которого нет инструментов и лекарств, как богатырь без доспехов и оружия, он не сможет победить орды болезней.

གཏྲ་བསྐྱེད་མི་ཤེས་སྒྲན་པ་དེ། རྩ་ཡན་མེད་པའི་རྒྱན་མོ་འདྲ། རྩ་དང་དབྱེད་དུ་འཛོལ་བར་འགྱུར། །

A physician who does not know how to perform venesection and moxibustion is like a burglar who steals without knowledge of the valuables in the house. There will be mistakes in performing the external therapy that appropriately corresponds to the nature of the disorder.

Врач, который не знает кровопускания и прижигания, как вор, не знающий [где лежат] ценности, он ошибётся в подборе процедуры при болезни.

དེ་ཕྱིར་སྒྲན་པ་ངན་པ་ནི། རྩི་ཡང་ལྷག་པར་རྟོགས་པ་ཡིས། གསོ་བ་ལྷག་པ་དག་དུ་འགྱུར། བདུད་ཉིད་སྒྲན་པའི་ཆ་བྱད་ཅན། གཤམ་རྩི་ཞེས་ཞགས་པ་ཐོགས་པས་ན། རྩོག་གི་གཟུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འབྲེལ་བ་མི་བྱ་འཁོར་རྣམས་འཕུང་། །

Such incompetent physicians misapprehend every aspect of medical knowledge and will ultimately give incorrect treatments. Such physicians are devils of death in the guise of physicians. They hold the whip of the Lord of death and are a real threat to life. Hence they should not be engaged or they will ruin the lives of many others around you.

Таков плохой врач, который всё понимает неправильно, лечение его будет ошибочным, он - демон с инструментами врача, который бросает аркан Ямы - Владыки смерти и пригвозждает жизнь к столбу для жертвоприношения. Не связывайтесь с таким, он погубит всех вокруг.

སྒྲན་པའི་ལས་ལ་བྱན་མོང་བྱད་པར་གཉིས། འདྲ་བོ་ལྷས་ངག་ཡིད་གྱི་བྱ་བའི་ལས། །

The functions of physician are of two types: common and specific. The first of this pertains to the actions of the body, speech and mind.

5 Действия лекаря бывают двух типов: обычные и особенные. 5.1 Первые - это действия телом, речью и умом.

ལྷས་གྱིས་སྒྲན་དང་ཆ་བྱད་ཚྭས་པར་བསག། རན་པའི་བྱ་བ་གང་ཡིན་དོན་དུ་གཉིས། །

The actions of the body involve making available essential medicines and medical instruments and, at the same time, endeavouring to accomplish every action related to the well being of the patient.

5.1.1 Телом он собирает лекарства и инструменты и неумыслимо осуществляет все действия, которые необходимы пациенту.

ངག་གི་ལས་ནི་ཁ་དམར་གདགས་པ་སྟེ། རྟོགས་ན་ཁྱོམ་དུ་དྲང་འབྱུང་ལྟ་བུར་གདགས། འཆོ་བར་ཁས་སྒྲངས་འཆི་བར་
དུས་བཏབ་གཅིས། ཉམས་མ་ལོངས་ན་སྐྱལ་སྡེ་ལྟ་བུར་གདགས། གཉིས་ལ་ཞོན་ནས་གང་བཟང་སྟེང་དུ་བློས། །

The actions of speech involve giving prognosis. When one fully understands the condition, one must declare it openly like blowing a conch in the marketplace. Give assurance about the recovery of the patient or predict the time of death. When one is unable to fully apprehend the situation, then declare the condition like a snake's tongue by relying on two possibilities and take leave while focusing on the one that is the more favourable.

5.1.2 Действия речи - это делать прогнозы. Когда всё понятно, прогноз - как трубный звук раковины на рынке: утверждают, что [больной] выздоровеет или важно сообщить время смерти. Если нет полного понимания, прогноз - как язык змеи. Оседлав оба, сбегайте к тому, который лучше [для данной ситуации].

ཡང་ན་མཐུན་པར་སྒྲང་བ་གསལ་གདབ་ཅིང་། ཁྱོ་ཡི་ཆོད་བ་ཡུལ་དང་བསྟན་པ་དང་། བྲིད་པའི་སྒོ་མི་བགག་པར་
རྫོང་ལ་བློས། །

Other actions of speech include stating clearly the common opinion, complying with a patient's opinion despite knowing the truth and not excluding any possibility, one must take a safe exit.

А также, когда [мнения] сходятся, следует ясно подтверждать проявления; держать в уме своё, но соглашаться с пациентом; не закрывая дверь вероятности, отступать в крепость.

དང་པོ་ནད་པས་དོགས་དང་སྟན་པས་རྟོགས། གཅིག་པར་མཐུན་ན་དེ་ཉིད་གསལ་པོར་བརྗོད། །

First, if the patient's presumption and the physicians's understanding correspond, pronounce it clearly.

Первое, когда опасения пациента и понимание врача сходятся в одно, это чётко озвучивают.

གཉིས་པ་ནད་པས་དུག་དུ་དོགས་པ་ལ། གཞན་བཟུང་ཚོག་དུ་མ་བྱུང་ཟེར་སྟེ་བྲིས། ཁྱོ་བསྟན་དེར་བཏགས་ནད་གང་
ཡིན་པ་བཅོས། །

Secondly, in the situation where the patient suspects poison and the physician diagnosis it different; if the physician states that it is not poisoning, the patient would say the physician is incompetent. Therefore, while agreeing with patients's opinion, one must treat a disorder as it is required.

Второе, когда пациент подозревает отравление, а у врача другое мнение, [если настаивать на своём, то пациент] может счесть врача некомпетентным, поэтому соглашаются с мнением [пациента] в названии заболевания, но лечат то, что есть на самом деле.

གསུམ་པ་འཆོ་འཆི་ཉེན་ཆེ་ཉེན་ཚུང་ནམས། ཁྲུང་རྟ་ལས་དབང་བསོད་ནམས་རྟེན་དབང་གིས། རི་འདྲ་འཆི་ལ་ཇི་
འདྲ་འཆོ་བའི་བྲིས། ཁ་དམར་ཏེ་ཅང་གསལ་བ་སྐྱེ་མི་བཏུབ། ཉེན་ཆེར་ཡོད་ཀྱང་གསོ་བ་ཡོད་པར་སྟོ། ཉེན་ཚུང་ཆོར་
ཡང་བྱ་ར་དགོས་པར་སྟོ། ལར་ཡང་མི་ཆོས་འཇིག་རྟེན་དག་དང་བསྟན། །

Thirdly, factors like the survival or death of a patient, the high or low risk to the patient's life appear to be uncertain. These factors being dependent largely on luck, karma, merit or both the patient and physician, and on the condition of the patient's diet and lifestyle, it is difficult to make a clear prediction about one's survival or death. In such situations, one must say that a cure is possible even though the risk is high and in the case of a lesser risk, say that the patient should be treated with great care. It is important to note that all predictions should be made in accordance with social principles and ethics.

Третье, велика или мала вероятность выздоровления или смерти обусловлено удачей-лунгта (*klung rta*), кармой, силой- ванг (*dbang*) и заслугой, которые определяют умрёт ли пациент или выздоровеет. Поэтому не стоит делать однозначных прогнозов. Даже если опасность велика, говорите, что излечение возможно, если чувствуете, что опасность мала, говорите, что необходима бдительность. В целом [прогнозы] должны соответствовать мирским законам общества.

ཡིད་ལས་ས་འབྱུང་བ་ཚུན་བས་བསམ་ཞིང་གཞིག་།

The mental function involves learning and practicing the medical obligations unerringly with intense enthusiasm and forethought.

5.1.3 Действия ума - безошибочно и старательно думать и анализировать.

བྱད་བར་ལས་ནི་ལྟ་སྒྲུབ་སྤྱད་བ་གསུམ།།

The specific function of a physician includes the view, meditation and conduct.

5.2 Особенных действий три: воззрение, медитация и поведение.

ལྟ་བ་ཚུམས་རྣམས་ཀྱི་ལ་དབུ་མར་རྟོགས། །དམན་མཐའ་ལྷག་མཐའ་ལོག་པའི་མཐའ་སྤངས་པའི། །ཡང་དག་དབུ་མར་བལྟ་བ་ལྟ་བའི་མཚོག་།

The view of a physician is to take all medical principles and their related approaches on the middle way, thus avoiding the philosophical extremes of deficient, excess and adverse thoughts and actions. The view which perceives the middle way is the best of all.

5.2.1 Воззрение. На все явления смотрите с точки зрения Срединного Пути. Избегающий крайностей недостатка, избытка и аномалии полностью срединный подход - вот наивысшее воззрение.

སྒྲུབ་པ་ཚད་མེད་བཞི་ཡི་ངང་དུ་གནས། །ལོག་པའི་གོལ་ས་བཞི་རུ་ས་ཤོར་གཅེས། །

Meditation implies cultivating the four immeasurables of love, compassion, joy and equanimity. It is imperative not to indulge in the four contrary reflections⁹.

5.2.2 Медитация. Пребывая в состоянии Четырёх Безмерных, важно не допускать «Четырёх ошибок».

སྒྱུ་པ་སྤང་སྤང་གཉིས་ལས་མི་དག་སྤང་། སྒྱུ་འཆལ་ཐོ་ཙེ་སྤྲིག་པ་དན་སྒྱུ་དོར། བྱིན་དང་ཚུལ་བྱིས་བཟོད་པ་
བཅོན་འགྲུས་སྤྱད། །

The conduct of a physician includes actions that are to be abandoned and those actions to be observed. Abandon the ten non-virtuous actions, insanity, nattering, unabashed, sinful action and evil conduct. The perfections of generosity, ethical discipline, patience and enthusiasm should be practiced systematically.

5.2.3 Поведение - это то, чего необходимо избегать и то, что нужно предпринимать. Следует избегать неблагоприятного: отбросьте безумное, распутное, бессмысленное, глупое и [вообще] плохое поведение, в своём поведении будьте щедрыми, дисциплинированными, терпеливыми и усердными.

སྤྱན་པའི་འབྲས་བུ་གནས་སྐབས་མཐར་ཐུག་གཉིས། །

There are two rewards to be physician: the transient and the ultimate.

6. Плоды, пожинаемые врачом бывают временными и окончательными.

གནས་སྐབས་འབྲས་བུ་ཆེ་འདིར་སྒྱུ་པ་དང་། །དབང་དང་ལོངས་སྒྱུ་དགའ་བདེ་ལྡན་པར་འགྱུར། །དེ་དག་སྐྱབ་པར་
བྱེད་པ་སྤྲོད་ཡིན་པས། །དེ་ཡང་རང་གི་ཡོན་ཏན་མི་ལ་འཕྱར། །འཆོ་བའི་མི་ལ་འང་སྤྲོད་བཞིན་བག་པལ་ལ། །བརྟག་
ཅིང་ཆོད་སྤང་སྒྱུ་པ་བསྐྱེད་ལ་བཅོས། །དེ་ཡིས་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་ཐོབ་པར་འགྱུར། །འདྲོད་པའི་ཟས་དང་ལོངས་
སྒྱུ་དུགས་ལས་འབྱུང་། །འདི་དུས་བག་དང་ལྡན་པས་བཅོལ་བར་བྱ། །བྱིན་པའི་དུས་སུ་ཟས་ནོར་གཤེར་ཞིང་
སྤངས། །འགྲངས་ན་དྲིན་བྱས་བརྗོད་ནས་ལན་མི་བྱིར། །

The transient rewards are happiness, power, wealth and prosperity in this life-time. Since medical knowledge is the main source of all these benefits, one should impart this knowledge to others. Treat everyone with ease and affection, like one's own relatives, even if it is someone who has harmed you. Investigate thoroughly, be confident and give treatment according to the patient's disposition. This enables one to gain merit and acclamation, and desired foods and means of livelihood will come automatically. Be modest and accept only reasonable offerings. While rendering service one should accept anything in kind for the service, but with the passage of time, the patient might forget the kindness that was rendered, and therefore, gift should not be expected.

6.1.1 Временные плоды: обретение счастья, влияния, богатства, радости и благополучия в этой жизни. 6.1.2 А медицина - то, что приводит к их осуществлению. Поэтому продвигайте свои знания среди людей, даже враждебных людей спокойно диагностируйте как своих родственников, находите к ним подход и соответственно лечите. Так обретают заслугу и известность, а желаемая пища и обладания возникают непринуждённо. В то же время следует быть умеренным в получении [даров]. Принимают подарки и пищу во время оказания услуги, а если отложить, то [пациент] забудет ответить на доброту.

མཐར་ཐུག་འབྲས་བུ་གཡོ་སྒྱུ་འདྲོད་པ་ན་མས། །སྤངས་ནས་ནད་པ་གསོ་བ་ལ་འཇུག་པ། །སྤྲོད་སྤངས་སྐྱབ་ས་ལ་
བཟོད་འགྱུར་ཞེས། །འཆོ་མཛད་སྤྲོད་པའི་རྒྱལ་པོས་བཤད་པ་ཡིན། །ཞིས་གསུངས་ནས་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་སྤྲོད་པའི་
རྒྱལ་པོའི་དབུའི་གཙུག་ཏུ་ཐེམ་པར་གྱུར་ཏོ། །

The ultimate reward for those physicians who abandon deceitfulness and selfishness while engaging themselves wholeheartedly in the service of suffering patients, ultimately leads to the unsurpassed state of perfect spiritual awakening of Buddhahood, as said by the Medicine Buddha, the King of Physicians.” Having said this, *Rig pa'i shes* (Rigpai Yeshe) dissolved back into the crown of the Medicine Buddha.

6.2 Окончательные плоды. Те, кто, отбросив притворство и алчность, занимались лечением больных перейдут в непревзойдённое состояние Будды, так сказал Исцелитель, Царь лекарей». С этими словами мудрец (*drang srong*) Ригпей Еше (*rig pa'i ye shes*) растворился в макушке Царя врачей.

བདུད་ཅི་སྟོང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་གསོ་བ་པོ་སྤྲན་པའི་ལཱུ་སྟེ་སྤྲུམ་ཅུ་ཙ་གཅིག་པའོ།

This is the thirty-first chapter, on the physician, the healer, from the Secret Quintessential Instructions on the Eight Branches of the Ambrosia Essence Tantra.

Это тридцать первая глава «Врач - тот, кто лечит» из «Экстракта амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

བདུད་ཅི་སྟོང་པོ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་གསང་བ་མན་ངག་གི་རྒྱུད་ལས་བཤད་པའི་རྒྱུད་ཅེས་བྱ་བ་རྫོགས་སོ། །

This concludes the Explanatory Tantra from the Secret Quintessential Instructions on the Eight Branches of the Ambrosia Essence Tantra.

Завершена Тантра Объяснений из «Экстракта амриты — восьмичленной тантры тайных наставлений».

---

¹ The Three Jewels are the Buddha, Dharma and Sangha

² *Klu* is the spirit that dwells in the water and land.

³ The three hundred sixty spirits of disturbing emotions are the harmful spirits that are connected with 360 channels of the body.

⁴ May it be auspicious, I prostrate to Medicine Buddha symbolized by Aquamarine Light, the King of Rays, who is fully accomplished and enlightened, the Foe Destroyer, who has gone like the previous Buddhas. The Noble Physicians, Physicians, the Great Physicians, the King of Physicians, the Fully Accomplished one, an auspicious action has started.

⁵ Menpa(*smān pa*) literally means to benefit. Since physician helps the sick and benefits people, it implies the same connotation.

⁶ Nangrig Menpa (*gnang rigs*) is the one who hold an unbroken lineage of physicians and are exception ally designated either by a supreme head or by a spiritual king.

⁷ Jejang Menpa (*rjes sbyangs*) is the one who have thoroughly learned the medical text under an eminent physician and have become well-versed in all of the theoretical and practical aspects of medical knowledge.

⁸ Laegom Menpa (*las goms*) is the one who despite not being thoroughly educated in the medical system , but have familiarized themselves with the practical knowledge through constantly working with a master.

⁹ The four contrary reflections are i) Loving those who are ungrateful, ii) Overdoing compassion to those who hate religious doctrine and sentient beings, iii) Feeling joy when a patient seen by other physician dies and iv) Showing equanimity on whether a patient survives or dies.